

पब्लिक हेल्थ नर्स

(नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५५ को नियम ९ बमोजिम)

कार्य विवरण	
१. पद: पब्लिक हेल्थ नर्स	१०. कार्यालयको ठेगाना:.....प्रदेश,
२. सेवा: स्वास्थ्य	.....जिल्ला,..... स्थान,
३. समूह: प.हे.न.	.....स्वास्थ्य तथा जनसंख्या
४. तह: पाँचौ/छैठौँ	मन्त्रालय/विभाग/ अस्पताल.....
५. तलब (मासिक): नेपाल सरकारले तोके बमोजिम	.....शाखा..... फाँट
६. काम गर्ने समय: नेपाल सरकारले तोके बमोजिम	११. आवश्यक योग्यता: सम्बन्धित ऐन तथा
७. कर्मचारीको नाम:	नियमावलीमा उल्लेख भए बमोजिम।
८. कर्मचारीको सङ्केत नम्बर:	१२. उत्तरदायित्व: सम्बन्धित कार्यलय प्रमुख, शाखा
९. सुपरीवेक्षण गर्नु पर्ने: आफ्नो फाँटको समन्वय गरी काम गर्नु पर्ने सहायक स्तर वा तल्लो तहका कर्मचारीहरू	प्रमुख

सम्पादन गर्नु पर्ने काम, कर्तव्य, तथा उत्तरदायित्व

नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन तथा नियमावलीको अधिनमा रहि नेपाल नर्सिङ परिषद्को आचारसंहिताको पालना गर्दै नियमानुसार सुरक्षित मातृत्व, नवशिशु स्वास्थ्य, खोप, किशोर किशोरी प्रजनन स्वास्थ्य, उमेर ढल्केका महिलाहरूको प्रजनन स्वास्थ्य, लैङ्गिक हिंसा, बाँझोपन, सुरक्षित गर्भपतन लगायतका अन्य जनस्वास्थ्यका कार्यक्रमहरूको पूर्ण जिम्मेवारी बहन गर्दै निम्नानुसारको कार्यहरू गर्ने।

१. योजना र कार्यक्रम सम्बन्धि

- प्रदेशस्तरको कार्यलय वा स्वास्थ्य कार्यलय प्रमुखको निर्देशन बमोजिम शाखा प्रमुखसँग समन्वय र छलफल गरी आफूलाई जिम्मेवारी तोकिएका कार्यक्रमहरूको फोकल व्यक्तिको रूपमा वार्षिक, चौमासिक र मासिक कार्य योजना तयार पार्ने, स्वीकृति लिने र कार्यान्वयन गर्ने र गराउने।
- आफ्नो प्रदेश र जिल्लामा नियमित रूपमा सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम, प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम, परिवार नियोजन कार्यक्रम, खोप कार्यक्रम, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविक कार्यक्रम लगायतका अन्य स्वास्थ्यका कार्यक्रमहरू संचालनका लागि सम्बन्धित फाँट प्रमुखलाई बजेट लगायत आवश्यक श्रोत व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने।

- कार्यक्रमसंग सम्बन्धित औषधि, औजार, उपकरण लगायत अन्य सामाग्रीहरूको आपूर्ति (खरिद, वितरण र भण्डारण) योजना तयारीमा शाखा प्रमुखलाई सहयोग गर्ने ।

२. प्रशासनिक तथा व्यवस्थापकिय कार्य:

- तोकिएको कार्यविवरण भित्र रही आफू कार्यरत कार्यालय को दैनिक कार्यसम्पादन गर्ने ।
- आफूलाई प्रत्यायोजन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति र कठिनाई बारेमा सम्बन्धित शाखा प्रमुखलाई नियमित जानकारी गराउने ।
- आफूलाई जिम्मेवार दिईएका कार्यक्रमहरू संचालन गर्नका लागि आवश्यक पर्ने श्रोत र साधनहरू (मानवस्रोत, सामान, औजार, उपकरण, औषधी आदी) को व्यवस्थापनका लागि शाखा प्रमुख मार्फत कार्यालय प्रमुख संग पहल गर्ने ।
- आफू फोकल व्यक्ति भै व्यवस्थापन गरेका तपसिलअनुसारका कार्यक्रमहरूको नियमित र सुचारु रूपमा सेवा प्रवाह हुने गरि तपसिल अनुसारका कार्यहरू गर्ने:

२.१ सुरक्षित मातृत्व तथा परिवार योजना सेवा

- लक्षित व्यक्ति/ दम्पतिहरू लाई नियमित परिवार नियोजन सेवा तथा आकस्मिक परिवार नियोजन सेवा प्रयोग गर्ने सम्बन्धमा परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने ।
- सिबिर वा स्वास्थ्य संस्था मार्फत स्थायी बन्ध्याकरणको सेवालाई जनसमुदायको पहुँचमा पुर्याउने व्यवस्था मिलाउन कार्यालय प्रमुखलाई सहयोग गर्ने ।
- प्रादेशिक अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकि र बर्थिङ्ग सेन्टर लगायत अन्य संस्थाबाट सुरक्षित मातृत्व तथा परिवार नियोजन क्लिनिक संचालन भएको छ छैन निश्चित गर्ने ।
- मातृ नवशिशु क्लिनिक संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- संचालन भएका सेवाहरूको गुणस्तर कायम भए नभएको निश्चित गर्ने ।
- नियमित रूपमा सुरक्षित मातृत्व क्लिनिक संचालनको व्यवस्था मिलाउने र संचालन गर्न सहयोग गर्ने ।
- विभिन्न संस्थाबाट नव शिशुलाई दिईने स्याहार, परामर्श र सेवा प्रदान गर्न चाहिने आवश्यक न्यानो झोला, औषधि र उपकरणको व्यवस्था मिलाउने ।

२.२ गर्भपतन सम्बन्धि जटिलताको रोकथाम र उपचार

- सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य संस्थाहरूसंग समन्वय गरि सो सेवा निरन्तर रूपमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने ।
- सुरक्षित गर्भपतन क्लिनिक संचालन र व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने गराउने ।

२.३ यौन रोग तथा एच. आई. भि./ एड्स नियन्त्रण कार्यक्रम

- लक्षित समूह निर्धारण गरि एच. आई. भि./ एड्स रोकथाम गर्न VCT र PMTCT को व्यवस्था गर्ने गराउने ।
- कण्डम प्रवर्धन कार्यक्रमको संचालन गर्ने र गराउने ।

- यौन रोग तथा एच. आई. भि./ एड्स समन्वय समितिलाई सक्रिय बनाई उनीहरूद्वारा सबै सरकारी र गैर सरकारी संघ संस्थासँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने।

२.४ किशोर किशोरि स्वास्थ्य

- किशोर किशोरीहरूको लागि आवश्यकता अनुसार परामर्श क्लिनिकको व्यवस्था गर्ने गराउने।
- किशोर किशोरी मैत्री सेवा प्रदान गर्ने संस्थाहरूको प्रमाणिकरण गर्ने र सेवा संचालनमा आवश्यक सहयोग गर्ने।
- विद्यालयमा किशोरकिशोरी मैत्री सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने र त्यसको अधिकतम उपयोगको लागि आवश्यक परामर्शको व्यवस्था गराउने।

२.५ बाँझोपनको रोगथाम र उपचार

- बाँझोपनको रोगथाम र उपचार बारे आवश्यकता अनुसार परामर्श क्लिनिकको व्यवस्था गर्ने गराउने।
- आफ्नो मातहतका तहमा उमेर ढल्केका महिलाहरूको प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि समस्याको परामर्श साथै प्रेषणको व्यवस्था मिलाउने।

२.६ खोप

- नियमित रूपमा आफ्नो जिल्ला वा स्थानीय तह मातहतका स्वास्थ्य संस्था बाट संस्थागत रूपमा वा खोप क्लिनिक मार्फत खोप सेवाको निरन्तरका लागि सम्बन्धित फोकल व्यक्तिसँग समन्वय सहजिकरण गर्ने।
- खोपको लक्षित समूहलाई खोप सेवा प्रदान भए नभएको निश्चित गरि सुपरिवेक्षण गर्ने तथा आवश्यक निर्देशन दिने।
- गुणस्तर कायम राख्न एकिकृत कार्यक्रमको निर्देशिका अनुरूप भए नभएको निश्चित गरि सोको व्यवस्था मिलाउने।
- सबै सरकारी र गैर सरकारी संघ संस्थाबाट संचालित भैपरी आउने खोपकार्यक्रमको व्यवस्थापन गर्ने र आवश्यक परेमा सरसल्लाह गर्ने।

२.७ पोषण

- संस्थामा आमा तथा बच्चाको पोषण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक सामग्रीको व्यवस्था मिलाउने जस्तै तौल मेसिन, पोषण कार्ड आदि।
- नियमित रूपमा खोप क्लिनिक मार्फत र स्वस्थ बच्चा क्लिनिक (Well baby clinic) मार्फत बालवृद्धि अनुगमन कार्य गराउने।
- आफ्नो जिल्ला/स्थानीय तह भित्र भिटामिन ए क्याप्सुल, जुकाको औषधि खुवाउने कार्यक्रमलाई निर्देशिका अनुसार व्यापक रूपमा संचालन गर्ने र गराउने व्यवस्था मिलाउन कार्यालय प्रमुखलाई सहयोग गर्ने।
- आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोगमा प्रवर्धन गर्न सहयोग गर्ने।

- विद्यालय स्तरबाट किशोरिहरूका लागि आईरन फोलिक एसिड खुवाउने कार्यक्रम संचालनमा सहयोग र सहजिकरण गर्ने ।
- कडा खालको कुपोषण भएका बच्चाहरूको व्यवस्थापन र प्रेषण प्रणाली लागू गर्न सहयोग र सहजिकरण गर्ने ।

२.८ महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रम

- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रम सम्बन्धि कार्ययोजना तयार पारि तालिम, गोष्ठी आदिको व्यवस्था मिलाउने ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई आवश्यक पर्ने रजिष्टर ,फारामहरू, निर्दिशिका , परिचय पत्र, आदिको व्यवस्था मिलाउने ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई अवलोकन भ्रमण, पुरस्कार आदिको व्यवस्था मिलाउने ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको अर्ध वार्षिक समिक्षा गोष्ठी भए नभएको जानकारी राख्ने ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको आधारभूत र पुर्नताजगी तालिम संचालन गर्नेको लागि व्यवस्था मिलाउने ।

३. समन्वय र सहजिकरण

- आफू मातहतका स्वास्थ्य कार्यलय, अस्पताल, स्थानीय तह, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, बर्थिङ सेन्टरका संस्थाबाट नियमित स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक समन्वय र सहजिकरण गर्ने ।
- सम्बन्धित प्रदेश र स्थानीय तहमा आधारित रहेर संचालनमा रहेका सामुदायिक निजी, गैर सरकारी संघ संस्थासंग समन्वय गरि स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- स्वास्थ्य कार्यलय/स्थानीय तहका सबै फाँट प्रमुखहरू लगायत सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था अन्तर्गतका सबै स्वास्थ्यसंस्था कर्मचारीहरूसँगसमन्वय राख्ने ।
- सरकारि तथा गैर सरकारि संस्थासंग समन्वय गर्नेका साथै संस्थामा संचालित प्रजनन् स्वास्थ्यसमन्वय समिति बैठकको समन्वयकर्ताको रूपमा भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- प्रजनन् स्वास्थ्य गतिविधिको लक्ष्य प्रगति नै रसमस्या सम्बन्धि छलफल ग सेवाको कभरेज र मुख्य , आवश्यकताअनुसार माथिल्लो व्यक्ति वा निकायलाई पृष्ठपोषण दिने ।
- आफ्नो मातहत तथा अन्य सम्बन्धित व्यक्तिवा निकायसँग समन्वय गरि कार्यक्रम हरू प्रभावकारि बनाउने ।
- बिभिन्नस्वास्थ्यसंस्थाहरूमा आवश्यकताअनुसारसुरक्षितमातृत्वसेवाकोलागिसरसामानरऔषधिकोव्यवस्थामिलाउन सहयोगगर्ने ।

४. अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मुल्यांकन

- प्रजनन्स्वास्थ्यगतिविधिहरूकोसुपरीवेक्षणगरीनिर्देशन, सहयोगतथासल्लाहदिने ।
- जिल्लामातहतकास्वास्थ्यसंस्थामासुरक्षित मातृत्व, सुरक्षित गर्भपतन, किशोर किशोरी प्रजनन् स्वास्थ्य, आङ्खस्ने समस्या लगायतका अन्य स्वास्थ्य सेवा

सम्बन्धीक्रियाकलापको सुपरीवेक्षणगरी प्रतिवेदन तयार गरी प्रमुख समक्षपेश गर्ने र सम्बन्धित संस्थालाई पृष्ठपोषण दिने तथा देखिएका समस्या समाधानका लागि आवश्यक पहल गर्ने ।

- महिला सामुदायिक स्वास्थ्यस्वयंसेविका, विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा गतिविधिहरूको सुपरीवेक्षणगरी आवश्यक निर्देशन दिने र सम्बन्धित संस्थालाई पृष्ठपोषण दिने ।
- प्रजनन स्वास्थ्य गतिविधिहरूको लक्ष्य, प्रगति, सेवाको कभरेज, मुख्य समस्या सम्बन्धी चार्ट ÷ ग्राफ बनाई प्रदर्शन गर्ने ।
- माथिल्लो निकायबाट प्राप्त पृष्ठपोषणलाई सो सम्बन्धित सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्य कार्यालयका कर्मचारीहरू बीच छलफल गर्ने र निर्देशानुसार सम्बन्धित व्यक्ति वानिकायलाई जानकारी गराउने ।
- समुहमा योजना बनाई स्वास्थ्य संस्थाको प्रोफाइल र अनुगमनको आधारमा कार्यक्रम प्रगतिको समीक्षामा सहभागी भई कार्यक्रमको अवस्था पहिचान गर्ने र योजना बनाउन सहयोग गर्ने ।
- कार्यक्रमको अवस्था पहिचान गर्ने र प्रगतिको स्थिति राम्रो नदेखिएमा प्रगति प्राप्त गर्न पुर्नबिचार गरि अगाडि बढ्न सहयोग गर्ने गराउने ।
- संस्थाको प्रोफाइल र अनुगमन प्रोफाइलको आधारमा कार्यक्रम प्रगतिको समीक्षामा सहभागी हुने ।
- गर्भपतन सेवापश्चात् परिवार नियोजन सेवाको उपलब्धता तथा प्रयोगको बारेमा नियमित अनुगमन गर्ने ।
- एकिकृत सुपरिवेक्षण प्रणालीले निर्धारण गरे अनुसार सुपरिवेक्षण तालिका बनाई माथिल्लो निकायबाट स्विकृत गराउने ।
- स्विकृत तालिका अनुसार चेकलिष्टको प्रयोग गरि आवश्यक सुपरिवेक्षण गर्ने सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन पेश गर्ने , र सम्बन्धित निकायमा पृष्ठपोषण दिने ।
- सुपरिवेक्षणमा देखिएका सबल र दुर्बल पक्षलाई विश्लेषण गरि उपयुक्त कार्रवाहीको लागि सिफारिश गर्ने ।
- आवधिक रूपमा कार्यक्रम तथा प्रगतिको मूल्याङ्कन गरि माथिल्लो निकायमा पठाउने ।
- अस्पताल, प्रा.स्वा.के., स्वास्थ्य चौकी, र गाउँघर क्लिनिकबाट योजना अनुरूप सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको छ, छैन निश्चित गर्ने ।
- प्रजनन स्वास्थ्य गतिविधिहरूको सुपरिवेक्षण गरि निर्देशन, सहयोग र सल्लाह दिने ।
- सुरक्षित मातृत्व र परिवार नियोजन सम्बन्धी कृयाकलापको सुपरिवेक्षण गरि प्रतिवेदन तयार गरि प्रमुख समक्ष पेश गर्ने र सम्बन्धित संस्थालाई पृष्ठपोषण दिने ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविक दालय विधिक्षा गतिविधिको सुपरिवेक्षण गरि आवश्यक निर्देशन दिने र सम्बन्धित संस्थालाई पृष्ठपोषण दिने ।

५. स्वास्थ्य शिक्षा सूचना, तथा संचार

- विभिन्न संघ संस्थाहरूमा आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रमको व्यवस्था मिलाउने ।
- नियमित रूपमा विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम संचालनको लागि व्यवस्था मिलाउने र संचालन गर्ने ।
- समुदायमा सूचना र शिक्षा तथा संचार कार्यक्रमहरू संचालन गरेर जनतामा चेतनाको अभिवृद्धि गर्ने र जनसमर्थन जुटाउने ।
- प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो स्वास्थ्य प्रतिजिम्मेवार बनाउन प्रोत्साहन गराउने खालका स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचारको विकासमा शाखा प्रमुखलाई सहयोग गर्ने र कार्यन्वयन गर्ने गराउने ।

६. अध्ययन अनुसन्धान

- सम्बन्धित कार्यालय/निकाय बाट संचालन गरिएको अध्ययन अनुसन्धानमा सहभागी भई ति अध्ययन/अनुसन्धानमा सहयोग गर्ने ।

७. तालिम सम्बन्धि

- आफ्नो मातहतमा रहेका विभिन्न तहका कार्यरत सम्बन्धित कर्मचारीहरूबाट गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्न उचित तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- सुरक्षित मातृत्व र परिवार नियोजन सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था मिलाउने ।
- जिल्ला/स्थानीय तहभित्र विभिन्न तहमा रहेका आफूले सम्पादन गर्ने कार्यसँग सम्बन्धित कर्मचारीहरूबाट गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्न उचित तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- सुरक्षित मातृत्व, सुरक्षित गर्भपतन, किशोर किशोरी प्रजनन स्वास्थ्य लगायत अन्य स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी तालिमको लागि उपयुक्त सेवा प्रदायकको मनोनयन गर्न कार्यालय प्रमुखलाई सहयोग पुर्याउने ।
- तालिमपश्चात सम्बन्धित सेवा प्रदायकले संस्थामा नियमित रूपमा सेवा दिएको एकिन गर्ने तथा आवश्यक परेमा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।

८. अभिलेख र प्रतिवेदन

- संस्थामा आएका अभिलेख तथा प्रतिवेदन दुरुस्त राख्ने तथा ग्राफ/चार्ट बनाई प्रदर्शन गर्ने र व्याख्या गर्न सहयोग गर्ने ।
- मासिक/चौमासिक र वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरि सम्बन्धित निकायमा समय भित्रै पठाउन सहयोग गर्ने , र पठाउन लगाउने ।
- राष्ट्रिय एकिकृत स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन प्रणालिले लागू गरेको फारम रजिष्टर मुताबिक अभिलेख राख्ने र प्रतिवेदन गर्ने ।

९. अन्य कार्य

- प हे न ले माथि उल्लेखित कामहरू बाहेक आफ्नो अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको वृत्ति विकास , तालिम , आवश्यकता अनुसार सिफारिस गर्ने ।
- विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रम सम्बन्धि परिचयात्मक गोष्ठी तथा राष्ट्रिय दिवस मनाउनमा सहयोगी हुने ।
- सेवाको उचित विकासका लागि आवश्यकता अनुसार अनुसन्धान र मूल्यांकन कार्यक्रम संचालन गर्ने गराउने ।
- प्रकोप, महामारीका समयमा आफ्नो कार्यालयद्वारा व्यवस्थापन गरिने कार्यक्रम र क्रियाकलापहरू कार्यन्वयन कालागि योजनातर्जुमार कार्यन्वयनका लागि शाखा प्रमूकसंग सहकार्य गर्ने ।
- तोकिएको बमोजिम कार्याद्वारा अन्य कार्यहरू गर्ने ।
- प्राप्त तालिम र सीप अनुसार अन्य कार्यहरू गर्ने ।